

БАЙГУУЛЛАГЫН СТАНДАРТ

Ангилалтын код

Бакалаврын зэрэг горилсон дипломын төслийн бичилт хийх ерөнхий шаардлага, формат	CS11-0156: 2011
General Requirements and Format for writing a Diploma Thesis for BBA Degree.	

Санхүү эдийн засгийн их сургуулийн захирлын 2011 оны 9 дүгээр сарын 28-ны өдрийн 188 тоот тушаалаар батлав.

Энэхүү стандарт нь 2011 оны 10 дугаар сарын 1-ний өдрөөс эхлэн хүчинтэй.

1 Хамрах хүрээ

Энэхүү стандарт нь СЭЗИС-ийн өдөр, орой, эчнээ, бямба гарагийн хөтөлбөрийн оюутнуудын бакалаврын зэрэг горилсон дипломын төслийн бичилт хийх ерөнхий форматыг тогтооно.

2 Нэр томьёо

2.1 Формат

Хэлбэр хэмжээ, шинж байдал, бичих хэлбэр

2.2 Бичвэр/текст/

Эх бичиг

2.3 Товч хураангуй

Судалгааны ажлын дэвшүүлсэн таамаглал, зорилго, хэрэглэсэн судалгааны арга аргачлал, үр дүнг 150-200 үгэнд багтаан товч бичнэ. Энэ хэсэг нь судалгааны ажлын уншигчид хүрэх хамгийн анхны хандалт болно.

3 Ерөнхий шаардлага

3.1 Бизнесийн Удирдлагын болон Бизнесийн Эдийн Засгийн Бакалаврын зэрэг горилсон дипломын төслийн нүүр хуудас болон доторх нүүр хуудсыг хавсралтад заасан загвар, өнгөний код, форматаар бэлтгэнэ.

3.2 Нүүр болон доторх нүүр хуудсанд дараах хүснэгтээс “Мэргэжлийн индекс”-ийг харж бичнэ. Үүнд:

Бакалаврын зэрэг	Мэргэжил	Индекс
Бизнесийн удирдлага	Бизнесийн удирдлага	D340100
	Нягтлан бодох бүртгэл	D341400
	Санхүүгийн удирдлага	D340800
	Банкны удирдлага	D340800
	Мэдээллийн системийн менежмент	D341300
Бизнесийн эдийн засаг	Бизнесийн эдийн засаг	D310700

3.3 Нийт хуудасны хэмжээ 40-50 байна. Энд дипломын төслийн нүүр, дотор нүүр, гарчгийн товъёог, хүснэгтэн мэдээллийн жагсаалт, хавсралт, ном зүй нь хуудасны тоонд хамаарахгүй.

3.4 A4 (210x297mm) цаасан дээр боловсруулна.

3.5 *.doc, *.pdf өргөтгөлтэй байна.

3.6 Үндсэн бичвэрийн фонт -[Times New Roman, 12pt, баруун зүүн талаасаа зэрэгцсэн, мөр хоорондын зай [(Spacing: After 0pt, Before 0pt), (Line spacing: Multiple At 1.15sp)].

3.7 Хуудасны дугаарыг:

3.7.1 Дипломын төслийн үндсэн хэсгийн хуудсууд (оршил хэсгээс эхэлж үндсэн хэсэгт багтах)-ыг араб (1,2,3...) тоогоор дугаарлана.

3.7.2 Дипломын төсөлд хавсаргагдах хуудсууд (хүснэгтэн мэдээллийн болон зураг, хавсралтын жагсаалтууд, товчилсон үг, нэр томьёо, хавсралт, ном зүй г.м.)-ыг ром (i,ii,iii...) тоогоор дугаарлана. Эдгээр хуудсууд хуудасны тоонд орохгүй.

3.8 Цаасны хэмжээ (Page Setup->Margins): Top:2.5cm, Bottom:2cm, Left:3cm (үдэх зай багтсан), Right:2cm байна.

3.9 Бичвэр дунд мөр хооронд жагсаалтыг тэмдэглэхдээ (Paragraph->Bullets) цэгэн тэмдэг (•)-ийг сонгоно.

3.10 Header-т бичих формат:

Header – From top:1.5cm зайтай: Судалгааны ажлын нэр-[Times New Roman, 10pt], хуудасны дугаар: [Times New Roman, 12pt], баруун талдаа (Align Right) зэрэгцсэн байна.

Footer-т бичих формат:

Footer – From Bottom:1cm зайтай: [© он. Сургуулийн нэр. Тэнхимийн нэр.- (товчилсон үсгээр), овог. нэр -[Times New Roman, 10pt], зүүн талдаа (Align Left) зэрэгцсэн байна.

3.11 Дипломын төслийн бүтэц, формат

НҮҮР ХУУДАС -Нүүр хуудас бэлтгэх баталсан загварыг хавсаргав. (Хавсралт ВВА.1-ийг харах)

ДОТОРХ НҮҮР ХУУДАС- Доторх нүүр хуудас бэлтгэх баталсан загварыг хавсаргав. (Хавсралт ВВА.2-ыг харах)

ГАРЧГИЙН ТОВЬЁОГ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, **Bold**, зүүн талаас зэрэгцсэн байна. Гарчгийн товъёогийг автоматаар бэлтгэнэ.]

Гарчгийн товъёогт дараах мэдээллүүдийг агуулсан байна. Үүнд:

ХҮСНЭГТЭН МЭДЭЭЛЛИЙН ЖАГСААЛТ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, зүүн талаас зэрэгцсэн байна.]

ЗУРГАН МЭДЭЭЛЛИЙН ЖАГСААЛТ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, зүүн талаас зэрэгцсэн байна.]

ХАВСРАЛТЫН ЖАГСААЛТ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, зүүн талаас зэрэгцсэн байна.]

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, зүүн талаас зэрэгцсэн байна.]

НЭР ТОМЬЁОНЫ ТАЙЛБАР [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, зүүн талаас зэрэгцсэн байна.]

ТОВЧ ХУРААНГУЙ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, зүүн талаас зэрэгцсэн байна.]

ОРШИЛ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, зүүн талаас зэрэгцсэн байна.]

Танилцуулга [Times New Roman, 12pt]

Сэдвийн судлагдсан байдал [Times New Roman, 12pt]

Дипломын ажлын зорилго, зорилтууд [Times New Roman, 12pt]

Судалгааны арга зүй [Times New Roman, 12pt]

I БҮЛЭГ. БҮЛГИЙН НЭР [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, зүүн талаас зэрэгцсэн байна. Бүлгийг ром тоогоор дугаарлана.]

1.1 Дэд бүлгийн нэр [Times New Roman, 12pt, зүүн талаас TAB [Tab stop position 1cm] шилжүүлэлт хийж бичнэ. Араб тоогоор бүлгийг баримталсан дугаартай байна.]

1.1.1 Дэд бүлгийн доторх гарчиг [Times New Roman, 12pt, дэд бүлгийн дугаараас TAB [Tab stop position 1cm] шилжүүлэлт хийж бичнэ. Араб тоогоор дэд бүлгийг баримталсан дугаартай байна.]

ДҮГНЭЛТ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, зүүн талаас зэрэгцсэн байна.]

ЗӨВЛӨМЖ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, зүүн талаас зэрэгцсэн байна.]

ХАВСРАЛТ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, зүүн талаас зэрэгцсэн байна.]

НОМ ЗҮЙ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, зүүн талаас зэрэгцсэн байна.]

Гарчгийн товъёогт:

- Үсгийг тод (**Bold**)-оор бичихгүй.
- Гарчгийн ард цэг тавихгүй.
- Гарчгийн хуудасны дугаарыг автоматаар товъёогт оруулахаар тохируулна.
- Гарчгийг холбосон хуудасны дугаар [Times New Roman, 12pt, нэг багананд зэрэгцсэн байна]

ХҮСНЭГТЭН МЭДЭЭЛЛИЙН ЖАГСААЛТ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, **Bold**, зүүн талаас зэрэгцсэн байна. Жагсаалтыг автоматаар бэлтгэнэ.]

Жагсаалтад бичвэр доторх хүснэгтийн дугаар, нэр, байрлаж буй хуудасны дугаарыг заана.

Хүснэгтэн мэдээллийн жагсаалтыг дараах байдлаар бичнэ. Үүнд:

- Хүснэгтийн дугаар [Times New Roman, 12pt зүүн талаас зэрэгцсэн байна. Араб тоогоор бүлгийг баримталсан дугаартай байна.]
- Хүснэгтийн нэр [Times New Roman, 12pt зүүн талаас зэрэгцсэн байна. Том үсгээр эхэлсэн байна.]

- Хуудасны дугаар [Times New Roman, 12pt нэг багананд зэрэгцсэн байна.]

ЗУРГАН МЭДЭЭЛЛИЙН ЖАГСААЛТ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, **Bold**, зүүн талаас зэрэгцсэн байна. Жагсаалтыг автоматаар бэлтгэнэ.]

Жагсаалтад бичвэр доторх зургийн дугаар, нэр, байрлаж буй хуудасны дугаарыг заана.

Зурган мэдээллийн жагсаалтыг дараах байдлаар бичнэ. Үүнд:

- Зургийн дугаар [Times New Roman, 12pt, зүүн талаас зэрэгцсэн байна. Араб тоогоор бүлгийг баримталсан дугаартай байна.]
- Зургийн нэр [Times New Roman, 12pt, зүүн талаас зэрэгцсэн байна. Том үсгээр эхэлсэн байна.]
- Хуудасны дугаар [Times New Roman, 12pt нэг багананд зэрэгцсэн байна.]

ХАВСРАЛТЫН ЖАГСААЛТ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, **Bold**, зүүн талаас зэрэгцсэн байна. Жагсаалтыг автоматаар бэлтгэнэ.]

Жагсаалтад хавсралтуудын дугаар, нэр, байрлаж буй хуудасны дугаарыг заана.

Хавсралтын жагсаалтыг дараах байдлаар бичнэ. Үүнд:

- Хавсралтын дугаар [Times New Roman, 12pt, зүүн талаас зэрэгцсэн байна. Араб тоогоор бүлгийг баримталсан дугаартай байна.]
- Хавсралтын нэр [Times New Roman, 12pt, зүүн талаас зэрэгцсэн байна. Том үсгээр эхэлсэн байна.]
- Хуудасны дугаар [Times New Roman, 12pt нэг багананд зэрэгцсэн байна.]

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, **Bold**, зүүн талаас зэрэгцсэн байна. Жагсаалтыг автоматаар бэлтгэнэ.]

Бичвэр доторх товчилсон үгийг дэлгэрэнгүй нэртэй нь зэрэгцүүлэн жагсааж, цагаан толгойн үсгийн дарааллаар дараалуулна.

НЭР ТОМЬЁОНЫ ТАЙЛБАР [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, **Bold**, зүүн талаас зэрэгцсэн байна.]

Дипломын төслийн агуулгыг бүрэн илэрхийлэх 5-аас багагүй нэр томьёо байх ба дэлгэрэнгүй нэртэй нь зэрэгцүүлэн жагсааж, цагаан толгойн үсгийн дарааллаар дараалуулна.

ТОВЧ ХУРААНГУЙ -[Times New Roman, 12pt, All caps, **Bold**].

Доторх бичвэр үндсэн бичвэрийн ерөнхий шаардлагад нийцсэн байна. Үүнд: [Times New Roman, 12pt, баруун зүүн талаасаа зэрэгцсэн, мөр хоорондын зай (Multiple At 1.15sp)]

ОРШИЛ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, **Bold**, зүүн талаас зэрэгцсэн байна]

Танилцуулга [Times New Roman, 12pt, **Bold**]

Доторх бичвэр үндсэн бичвэрийн ерөнхий шаардлагад нийцсэн байна. Үүнд: [Times New Roman, 12pt, баруун зүүн талаасаа зэрэгцсэн, мөр хоорондын зай (Multiple At 1.15sp)]

Сэдвийн судлагдсан байдал [Times New Roman, 12pt, **Bold**]

Дипломын төслийн зорилго, зорилтууд [Times New Roman, 12pt, **Bold**]

Доторх бичвэр үндсэн бичвэрийн ерөнхий шаардлагад нийцсэн байна. Үүнд: [Times New Roman, 12pt, баруун зүүн талаасаа зэрэгцсэн, мөр хоорондын зай (Multiple At 1.15sp)]

Судалгааны арга зүй [Times New Roman, 12pt, **Bold**]

Доторх бичвэр үндсэн бичвэрийн ерөнхий шаардлагад нийцсэн байна. Үүнд: [Times New Roman, 12pt, баруун зүүн талаасаа зэрэгцсэн, мөр хоорондын зай (Multiple At 1.15sp)]

I БҮЛЭГ. БҮЛГИЙН НЭР [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, **Bold**, зүүн талаас зэрэгцсэн байна, Бүлгийг ром тоогоор дугаарлана.]

1.1 Дэд бүлгийн нэр [Times New Roman, 12pt, **Bold**, зүүн талаас TAB [Tab stop position

1cm] шилжүүлэлт хийж бичнэ. Араб тоогоор бүлгийг баримталсан дугаартай байна.]

1.1.1 Дэд бүлгийн доторх гарчиг [Times New Roman, 12pt, **Bold**, дэд бүлгийн дугаараас нэг TAB [Tab stop position 1cm] шилжүүлэлт хийсэн байна. Араб тоогоор дэд бүлгийг баримталсан дугаартай байна.]

Үндсэн бичвэрийн формат

Үндсэн бичвэрийн фонт -[Times New Roman, 12pt, баруун зүүн талаасаа зэрэгцсэн, мөр хоорондын зай [(Spacing: After 0pt, Before 0pt), (Line spacing: Multiple At 1.15sp)].

- Бичвэр дунд мөр хооронд жагсаалтыг тэмдэглэхдээ (Paragraph->Bullets) цэгэн тэмдэг (•)-ийг сонгоно.

Дипломын төсөлд оруулсан хүснэгтэн мэдээллийн формат

- Дипломын төсөлд тоон мэдээлэл их хэмжээгээр байгаа үед тэдгээрийг харьцуулах, тодорхой зүй тогтлыг гаргах шаардлагатай үед хүснэгт хэлбэрээр харуулна.
- Хүснэгт нь дараах элементүүдээс бүрдэнэ. Үүнд: Хүснэгтийн дугаар ба нэр, толгой гарчиг, дэд гарчгууд, мөрийн болон баганын гарчгууд --[Times New Roman, 12pt], мөр ба баганад хамаарах нүднүүд.
- Хүснэгтийг дараагийн хуудсанд үргэлжлүүлэн бичих бол баганын гарчгуудыг давтана. Хэрвээ гарчгууд урт бол тэдгээрийг дугаарлаад дугаарыг нь тавина. Дараагийн хуудсанд үргэлжилж буй хүснэгтийн дээд хэсэгт Үргэлжлэл гэж бичээд хүснэгтийн дугаарыг тавина. Үргэлжилсэн хэсэгт хүснэгтийн ерөнхий гарчгийг тавихгүй.

- Хүснэгтэн мэдээллийн доор нь эх сурвалжийг зайлшгүй бичих шаардлагатай. Эх сурвалж -[Times New Roman, 10pt, *Italic*].
- Хүснэгтийн дугаар: Хүснэгтийн зүүн дээд хэсэгт -[Times New Roman, 12pt] тухайн бүлгийг баримталсан дугаартай байна. Жишээ: Хүснэгт 1.1 г.м
- Хүснэгтийн нэр: Дугаарын ард залгуулан-[Times New Roman, 12pt] бичнэ. Жишээ: Хүснэгт 1.1 ДНБ тооцоолол г.м.

Хүснэгтэн мэдээллийн жишээ:

Хүснэгт 1.1 ДНБ болон ажиллагсад		
Он	ДНБ (2000 оны үнээр, тэр бум төг)	Ажиллагсад (мянга)
1995	886 366.08	767.6
1996	907 222.03	791.8
1997	943 496.07	788.3
1998	976 824.18	809.5
1999	1 008 236.01	813.6
2000	1 018 885.68	809.0
2001	1 029 342.42	832.3
2002	1 070 990.94	870.8
2003	1 130 411.85	926.5
2004	1 249 958.11	950.5

Эх сурвалж: Монгол Улсын Статистикийн эмхтгэл 1995-2004

Дипломын төсөлд оруулсан зурган мэдээллийн формат:

- Бүдүүвч (схем), жишиг (диаграмм), хэмжээст (график), фото зураг зэргийг зураг гэсэн агуулгаар оруулан нэгдсэн дугаараар дугаарлана.
- *Зурган мэдээллийн дугаар*: Зурган мэдээллийн зүүн дээд хэсэгт, -[Times New Roman, 12pt, *Italic*], тухайн бүлгийг баримталсан дугаартай байна. Жич: *Зураг 1.2* г.м.
- *Зурган мэдээллийн нэр*: Дугаарын ард залгуулан-[Times New Roman, 12pt, *Italic*] бичнэ. Жич: *Зураг 1.2 Монгол улсын газрын дэлгэмэл зураг* г.м.
- Зурган мэдээллийн доор нь эх сурвалжийг зайлшгүй бичих шаардлагатай. Эх сурвалж -[Times New Roman, 10pt, *Italic*].
- Зургийн чанар харьцааг алдагдуулахгүйгээр татаж оруулна. (нягтрал нь 300dpi байна)

Зурган мэдээллийн жишээ:

Зураг 1.2 Монгол улсын газрын дэлгэмэл зураг

Эх сурвалж: Стейнберг (Steinberg, 2008) судалгааны ажил

- Томьёог Word-ын Equation ашиглан бичнэ. Хамгийн чухал томьёонууд, олон үйлдэл агуулсан урт, нүсэр болон дараалсан томьёонуудыг тусдаа мөрөнд бичнэ. Дугаарыг араб тоогоор тэмдэглэж, дөрвөлжин [ ]- хаалтад хийх ба томьёоноос дугаар хүртэл цэг тавихгүйгээр хуудасны баруун захад томьёотой нэг мөрөнд бичнэ. Томьёоны дугаар багтахгүй бол дараагийн мөрөнд томьёоны доор бичнэ.
- Томьёоны тайлбар: Энд: гэж эхлээд тайлбараа хийнэ.
  1. Алгебрийн бутархай хэлбэрээр бичигдсэн томьёоны эхлээд хүртвэрт байгаа, дараа нь хуваарьт байгаа тэмдэглэлийг нь тайлбарлана.
  2. Томьёо (эсвэл бүлэг томьёо)-д байгаа бүх тэмдэглэлийг тайлбарлана.
- Үнэлгээ хийсэн тоон болон чанарын мэдээллийг хавсралтын жагсаалтад дугаарлан оруулна. Харин Estimation Output, Actual, Fitted, Residual Graph-ийг хавсралтын жагсаалтад дугаарлан оруулж, нэг нүүрэнд тусган үзүүлнэ.

ДҮГНЭЛТ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, **Bold**, зүүн талаас зэрэгцсэн байна.]

Доторх бичвэр үндсэн бичвэрийн ерөнхий шаардлагад нийцсэн байна. Үүнд: [Times New Roman, 12pt, баруун зүүн талаасаа зэрэгцсэн, мөр хоорондын зай (Multiple At 1.15sp)]

ЗӨВЛӨМЖ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, **Bold**, зүүн талаас зэрэгцсэн байна.]

Доторх бичвэр үндсэн бичвэрийн ерөнхий шаардлагад нийцсэн байна. Үүнд: [Times New Roman, 12pt, баруун зүүн талаасаа зэрэгцсэн, мөр хоорондын зай (Multiple At 1.15sp)]

ХАВСРАЛТ [Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, **Bold**, зүүн талаас зэрэгцсэн байна.]

Сэдэв, агуулгыг ойлгоход зайлшгүй шаардлагатай хүснэгт, график, диаграмм, судалгааны асуулга, ярилцлагын материал, тэмдэглэл, хэрэглэсэн тоног төхөөрөмж, программ хангамжийн үндсэн шинж зэргийг багтаана.

Доторх бичвэр үндсэн бичвэрийн ерөнхий шаардлагад нийцсэн байна. Үүнд: [Times New Roman, 12pt, баруун зүүн талаасаа зэрэгцсэн, мөр хоорондын зай (Multiple At 1.15sp)]

НОМ ЗҮЙ -[Times New Roman, 12pt, ALL CAPS, **Bold**, зүүн талаас зэрэгцсэн байна.]

- Ном зүйн жагсаалт нь үндсэн бичвэртэй адил үсгийн фонт, хэмжээтэй байна.
- Мөр хоорондын зай [(Spacing: After 0pt, Before 0pt), (Line spacing: Multiple At 1.15sp)].
- Эх сурвалжуудыг дугаарлахгүй.
- Ном зүйн жагсаалтад үсгийг тод (**Bold**)-оор бичихгүй.
- Зохиогчийн нэрийг мөрийн эхнээс бичиж, дараагийн мөрүүдийг догол мөрнөөс буюу зохиогчийн нэрийг харахад хялбар байдлаар бичнэ.

Жишээ:

Батсүх, Ц. (1998). *Эконометрик загварт үндэслэн монгол улсын макро эдийн засгийн стратегийн төлөвлөлт хийх арга зүйн асуудлууд*. Эдийн засгийн ухааны докторын диссертаци, Монгол Улсын Их Сургууль-Эдийн Засгийн Сургууль

Баттулга, С., Болормаа, Г., Манлайбаатар, З., Нарантунгалаг, Б., Нарантуяа, Ч.,

Одмаа.П., Тамир, Ч., Түвшинжаргал, Д., ба бус. (2009). *Шинэ институцийн эдийн засаг*. Улаанбаатар, Монгол: Сэлэнгэпресс.

Жич: Ном зүйн бичилт хийхдээ СЭЗИС-ийн захирлын 2011 оны 9 сарын 28-ны өдрийн 188 тоот тушаалаар баталсан “Эш татах, эх сурвалжийг заах, ном зүйн бичилт хийх стандарт”-ыг мөрдөнө.